LIETUVOS BANKO TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO

2025-07-16 Nr. 429-157
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė dvi būsto draudimo sutartis: 1) 2024 m. rugpjūčio 17 d. išduoto Būsto draudimo liudijimo (serija TIA Nr. *(duomenys neskelbtini)*) pagrindu, liudijime ir Būsto draudimo taisyklėse Nr. 067[1] (toliau – Taisyklės) nustatytomis sąlygomis nuo 2024 m. rugsėjo 22 d. iki 2025 m. rugsėjo 21 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su gyvenamuoju pastatu – butu, esančiu adresu: *(duomenys neskelbtini)* (toliau – Sutartis Nr. 1); 2) 2024 m. rugsėjo 19 d. išduoto Būsto draudimo liudijimo (serija *(duomenys neskelbtini)*) pagrindu, liudijime ir tose pačiose Taisyklėse nustatytomis sąlygomis nuo 2024 m. rugsėjo 22 d. iki 2025 m. rugsėjo 21 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su tame pačiame bute esančiu namų turtu bei su dėl valdomo turto trūkumų galinčia kilti civiline atsakomybe (toliau – Sutartis Nr. 2) (abi kartu toliau – Sutartys).

2025 m. gegužės 14 d. pareiškėjas informavo draudiką apie tai, kad butas yra parduotas, ir paprašė nutraukti Sutartis nuo buto pardavimo datos, neišskaičiuojant Sutarčių sudarymo bei vykdymo administracinių išlaidų. Pareiškėjo prašymas buvo grindžiamas Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunkčiu, pagal kurį draudimo sutartis gali būti nutraukiama, išnykus draudžiamojo įvykio galimybei arba draudimo rizikai išnykus dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu (draudimo objektui žuvus dėl su draudžiamuoju įvykiu nesusijusių priežasčių ir kt.).[2]

Draudikas atsisakė nutraukti Sutartis pareiškėjo nurodytu pagrindu ir tai padarė remdamasis Taisyklių C.IV skyriaus 1.2. papunkčio b dalimi, reglamentuojančia draudimo sutarties nutraukimą draudėjo pageidavimu. Minėtoje nuostatoje taip pat nurodyta, kad jeigu draudimo sutartis nutraukiama draudėjo iniciatyva, jam grąžinama draudimo įmoka už likusį draudimo sutarties galiojimo laiką, išskaičiavus draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas.[3] Nepaisydamas Taisyklėse nustatyto 30 dienų pranešimo apie sutarties nutraukimą Taisyklių C.IV dalies 1.2 papunkčio b dalyje nustatyta tvarka termino, draudikas Sutartis nutraukė anksčiau: Sutartis Nr. 1 buvo nutraukta atgaline data – nuo 2025 m. gegužės 12 d., o Sutartis Nr. 2 – nuo gegužės 17 d. Abiejų Sutarčių nutraukimo atvejais iš pareiškėjui grąžintinų draudimo įmokų buvo išskaičiuota po 12 Eur už Sutarčių administravimą, iš viso 24 Eur.[4]

Pareiškėjas su tokiu draudiko sprendimu nesutiko ir reikalavo Sutartis nutraukti Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunkčio pagrindu. Pasak pareiškėjo, jame nurodyta nuostata atitinka jo situaciją, nes 2025 m. gegužės 12 d. draudimo objektas nustojo egzistuoti (buvo parduotas). Pareiškėjo teigimu, draudimo išmokos atveju jis, kaip buvęs savininkas, negali būti laikomas naudos gavėju ir draudimo apsauga jam objektyviai negalioja.

---

[1] 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

[2] Remiantis Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunkčiu, nutraukiant sutartį jame nurodytu pagrindu, draudikas turi teisę į draudimo įmokos dalį, kuri yra proporcinga draudimo sutarties galiojimo terminui.

[3] 30 proc. grąžintinos draudimo įmokos sumos, bet ne mažiau kaip suma, galiojanti sutarties sudarymo dieną ir skelbiama interneto adresu www.ld.lt/mokesciai-ir-imokos.

[4] Daugumos grąžintinų sumų 30 proc. dalys nesiekė 12 Eur – tai yra minimali administravimo mokesčio suma, kurią nurodo draudikas savo interneto svetainėje www.ld.lt/mokesciai-ir-imokos.

Atsakydamas į pareiškėjo pretenziją draudikas nurodė, kad turto savininko pasikeitimą bei iš to kylančias teisines pasekmes reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.1011 straipsnis. Pasak draudiko, pareiškėjo nurodytas draudimo sutarties nutraukimo pagrindas negali būti taikomas, nes turto savininko pasikeitimo atveju išlieka galimybė, kad nutiks draudžiamasis įvykis. Be to, draudiko teigimu, draudimo objektas nėra išnykęs dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu. Draudikas papildomai paaiškino, kad naudos gavėju pagal Sutartis laikomas turto savininkas draudžiamojo įvykio dieną.

Draudikui atsisakius tenkinti pareiškėjo pretenzijas, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką. Prašyme nagrinėti vartojimo ginčą pareiškėjas nurodė, kad turtas buvo parduotas ir nuosavybė perleista kitam asmeniui, apie tai buvo informuotas draudikas ir jam buvo pateikta turto pirkimo–pardavimo sutartis, taip pat buvo paprašyta nutraukti Sutartis Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunkčio pagrindu. Nepaisydamas to, draudikas nutraukė Sutartis kitu pagrindu ir tokį sprendimą grindė Civilinio kodekso 6.1011 straipsniu, kuriame, pasak pareiškėjo, kalbama apie draudimo teisių perėjimą naujam savininkui, tačiau naujasis savininkas į draudiką nesikreipė ir jokių teisių perėmimo nereikalavo.

Anot pareiškėjo, Taisyklėse aiškiai nustatyta, kad iš draudimo sutarties kylančios teisės ir pareigos pereina tik tada, jei naujasis savininkas apie tai informuoja draudiką ir draudikas su tuo sutinka, todėl turto perleidimas nereiškia teisių perėjimo, o draudimo rizika išnyko, nes pareiškėjas nebėra turto savininkas. Pareiškėjo teigimu, Sutartys turėjo būti nutrauktos pagal Taisyklių C.IV 1.1 papunktį nuo 2025 m. gegužės 12 d., draudikas turėjo grąžinti visą nepanaudotų įmokų pagal Sutartis dalį, neišskaitydamas administracinių išlaidų.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad Sutartys buvo pagrįstai nutrauktos Taisyklių C.IV skyriaus 2.2 papunktyje nustatyta tvarka, ir tokiu atveju iš nepanaudotų įmokų pagrįstai buvo išskaičiuotas 12 Eur administravimo mokestis. Draudikas teigia netgi priėmęs pareiškėjui palankesnį sprendimą ir sutiko nutraukti abi Sutartis nelaukęs Taisyklėse nustatyto 30 dienų informavimo apie sutarties nutraukimą termino. Draudiko teigimu, Sutartys, kol nebuvo nutrauktos, galiojo ir pasikeitus turto savininkui. Naujasis turto savininkas būtų turėjęs teisę į draudimo išmoką, todėl, pasak draudiko, negalima teigti, kad draudimo rizika išnyko. Draudikas su pareiškėjo keliamu reikalavimu nesutiko ir prašė jį atmesti.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl Sutarčių nutraukimo pagrindų taikymo ir su tuo susijusių teisinių pasekmių.

Siekiant išspręsti pareiškėjo ir draudiko ginčą, būtina įvertinti, ar draudikas pagrįstai Sutartis nutraukė Taisyklių C.IV dalies 2.2 papunkčio pagrindu ir ar jam kyla pareiga netaikyti Sutarčių administravimo mokesčių (po 12 Eur kiekvienai).

Civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo

galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Šalių sudarytos Sutartys yra savanoriškos, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.[5] Draudimo rūšies taisyklėse taip pat įtvirtinamos kitos draudimo sutarčių sąlygos, įskaitant draudimo sutarties pakeitimo ir nutraukimo sąlygas, tarp jų ir draudimo sutarties nutraukimo ir šalių tarpusavio atsiskaitymo nutraukus sutartį tvarka (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 1 dalies 10 ir 11 punktai). Bendrosios draudimo sutarčių nutraukimo taisyklės taip pat nustatytos savanorišką draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose (Civiliniame kodekse, Draudimo įstatyme ir kt.).

Vadovaujantis 6.1009 straipsnio 1 dalimi, draudimo sutartis gali būti nutraukta prieš joje nustatytą jos galiojimo terminą, jeigu po sutarties įsigaliojimo išnyko galimybės įvykti draudžiamajam įvykiui arba draudimo rizika išnyko dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu (draudimo objektas žuvo dėl priežasčių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu, ir kt.). Pagal to paties straipsnio 2 dalį, draudėjas turi teisę nutraukti draudimo sutartį bet kokiu atveju. Jeigu draudimo sutartis nutraukiama šio straipsnio 1 dalyje nustatytu atveju, draudikas turi teisę į dalį draudimo įmokos, kuri yra proporcinga draudimo sutarties galiojimo terminui, o jeigu draudimo sutartį prieš terminą nutraukia draudėjas, tai sumokėta draudikui draudimo įmoka negrąžinama, jeigu draudimo sutartis nenustato ko kita (Civilinio kodekso 6.1009 straipsnio 3 ir 4 dalys).

Draudimo liudijimuose, kuriuose įtvirtintos Sutarčių sąlygos, nėra numatytų individualių sąlygų, reglamentuojančių sutarčių nutraukimą. Tokios sąlygos yra įtvirtintos Sutartims taikytinų Taisyklių C.IV skyriuje. Toliau aptariant Taisyklių nuostatas, atkreiptinas dėmesys, kad šalys nesutarė dėl konkrečių nuostatų taikymo, t. y. ar Sutartys turėtų būti nutrauktos pagal Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunktį, ar pagal 1.2 papunkčio b dalį.

Taisyklių C.IV skyriaus 1.1 papunktyje yra iš esmės atkartojama Civilinio kodekso 6.1009 straipsnio 1 dalis: draudimo sutartis gali būti nutraukta prieš joje nustatytą įsigaliojimo terminą ir (arba) jos galiojimo metu, jeigu po draudimo sutarties sudarymo išnyko galimybės įvykti draudžiamajam įvykiui arba draudimo rizika išnyko dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu (draudimo objektas žuvo dėl priežasčių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu, ir kt.). Taisyklėse taip pat nustatyta, kad tokiu atveju draudikas turi teisę į draudimo įmokos dalį, proporcingą draudimo sutarties galiojimo terminui. Pastaroji sąlyga atkartoja Civilinio kodekso 6.1009 straipsnio 3 dalį.

Taisyklių C.IV skyriaus 1.2 papunkčio b dalyje nustatyta, kad draudimo sutartis gali būti nutraukta sutarties šalių pageidavimu, jeigu viena šalis ne vėliau kaip per 30 dienų raštu įspėja kitą šalį apie draudimo sutarties nutraukimą. Jeigu draudimo sutartis nutraukiama draudėjo iniciatyva, tai draudėjui grąžinama draudimo įmoka už likusį draudimo sutarties galiojimo laiką, išskaičiavus draudimo sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas (30 proc. grąžintinos draudimo įmokos sumos, bet ne mažiau nei suma, galiojanti sutarties sudarymo dieną ir skelbiama interneto puslapyje www.ld.lt/mokesciai-ir-imokos).

Pirmiau aptarta Taisyklių nuostata, be kita ko, apibrėžiamos draudiko atsiskaitymo su draudėju, nutraukus sutartį, sąlygos. Draudimo įstatymo 100 straipsnyje nustatyta, kad nustatant draudiko atsiskaitymo su draudėju, nutraukus draudimo sutartį, sąlygas, privaloma atsižvelgti į draudimo sutarties šalies kaltę dėl draudimo sutarties sąlygų pažeidimo, draudiko administracines išlaidas, susijusias su draudimo sutarties sudarymu ir vykdymu, į draudimo įmokos dalis, sumokėtas už laikotarpį, už kurį draudimo apsauga suteikta nebuvo, nesumokėtas draudimo įmokos dalis už suteiktą draudimo apsaugą ir kitas reikšmingas aplinkybes. Taigi, sutarties nutraukimo atveju atsižvelgti į draudiko patirtas administracines išlaidas teisės aktai nedraudžia.

Pareiškėjo teigimu, Sutartys turėjo būti nutrauktos C.IV skyriaus 1.1 papunktyje nustatytu pagrindu nuo turto pardavimo dienos, nes, turtą pardavus, išnyko draudimo rizika ir jam neturėtų kilti Taisyklių C.IV skyriaus 1.2 papunkčio b dalyje numatytos teisinės pasekmės. Tačiau su tokia pareiškėjo pozicija nesutiktina.

Visų pirma pažymėtina, kad, pasikeitus turto savininkui, draudimo rizika neišnyko, t. y. išliko tikimybė, kad turtas gali būti apgadintas ir naujasis turto savininkas (ar kitas teisę į

[5] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.

draudimo išmoką turintis asmuo) patirs nuostolių, taip pat kad naudojant turtą gali būti padaryta žala tretiesiems asmenims. Nors pasikeitė turto savininkas, vis tiek gali nutikti Taisyklėse numatyti draudžiamieji įvykiai, už kuriuos, remiantis Taisyklėmis, draudikas turėtų išmokėti draudimo išmoką.

Civilinio kodekso 6.1009 straipsnio 1 dalies ir Taisyklių C.IV dalies 1.1 papunkčio nagrinėjamu atveju taikyti nėra pagrindo ir todėl, kad tai prieštarautų kitoms Civilinio kodekso ir Taisyklių nuostatoms. Pagal Civilinio kodekso 6.1001 straipsnio 1 dalį, apdrausto turto nuosavybės teisei iš asmens, kurio interesais buvo sudaryta draudimo sutartis, perėjus kitam asmeniui, teisės ir pareigos pagal draudimo sutartį pereina naujajam apdrausto turto savininkui, išskyrus atvejus, kai turtas iš pirminio savininko yra paimamas priverstine tvarka arba draudimo sutartis nustato ką kita. Sutartims taikomų Taisyklių C.III skyriaus 2.8 papunktyje įtvirtinta pirmiau minėtą Civilinio kodekso nuostatą atkartojanti taisyklė, tik papildomai numatyta tai, kad teisės ir pareigos pagal sutartį naujam turto savininkui taip pat nepereina, jeigu ankstesnis draudėjas pareiškia norą nutraukti sutartį. Taigi, tiek Civiliniame kodekse, tiek Taisyklėse yra numatytas automatinis teisių ir pareigų (įskaitant teisę į draudimo išmoką) perėjimas naujam turto savininkui, išskyrus numatytas išimtis. Tačiau taikyti jas ir nutraukti Sutartis nuo turto pardavimo momento nagrinėjimu atveju nebuvo pagrindo.

Iš bylos duomenų taip pat matyti, kad pareiškėjas, teikdamas prieštaravimus draudikui, teigė, jog, pagal Civilinio kodekso 6.1011 straipsnį ir Taisyklių nuostatas, apdrausto turto nuosavybei perėjus kitam asmeniui, draudimo sutarties teisės ir pareigos pereina tik tuo atveju, jei naujasis savininkas apie tai informuoja draudiką ir draudikas su tuo sutinka, o draudikui su perleidimu nesutikus – jis turi teisę nutraukti sutartį nuo turto perleidimo dienos. Tačiau tokios pareiškėjo cituojamos nuostatos nėra nei šalių sudarytoms Sutartims taikomose Taisyklėse, nei aktualiame Civilinio kodekso 6.1011 straipsnyje. Taigi, interpretuoti Taisyklių nuostatas pareiškėjo nurodytu būdu taip pat nėra pagrindo.

Įvertinus ginčo šalių nurodytas ir dokumentais pagrįstas aplinkybes, susijusias su Sutarčių nutraukimo procedūromis, manytina, kad draudikas pagrįstai taikė Taisyklių C.IV dalies 1.2 papunkčio b dalyje nurodytą sutarties nutraukimo pagrindą ir atsiskaitymo su draudėju po sutarties nutraukimo tvarką. Draudiko pateikti duomenys (kreditiniai dokumentai Nr. *(duomenys neskelbtini)* ir Nr. *(duomenys neskelbtini)*) patvirtina, kad, nepaisydamas Taisyklėse numatyto 30 dienų pranešimo apie ketinimą nutraukti draudimo sutartį termino, draudikas Sutartis nutraukė greičiau arba atgaline data: Sutarties Nr. 1 paskutinė galiojimo diena – 2025 m. gegužės 11 d., o Sutarties Nr. 2 – 2025 m. gegužės 16 d. Taigi, buvo priimtas pareiškėjui palankesnis sprendimas, nes nutraukus Sutartis, netaikant 30 dienų informavimo termino, buvo apskaičiuota didesnė grąžintinų nepanaudotų įmokų dalis.

Kadangi 30 proc. nuo pagal kiekvieną Sutartį nepanaudotų ir grąžintinų įmokų (17,95 Eur pagal Sutartį Nr. 1 ir 33,58 Eur pagal Sutartį Nr. 2) sudarė mažiau nei draudiko interneto puslapyje www.ld.lt/mokesciai-ir-imokos nustatytas 12 Eur dydžio būsto draudimo sutartims taikytinas administravimo mokestis[6], tai, remiantis Taisyklių C.IV dalies 1.2 papunkčio b dalimi, draudikas pagrįstai iš grąžintinų įmokų pagal abi draudimo sutartis išskaičiavo nustatyto minimalaus dydžio administravimo mokestį.

Atsižvelgiant į ginčo aplinkybių visumą, konstatuotina, kad draudiko sprendimas nutraukti su pareiškėju sudarytas Sutartis Taisyklių C.IV dalies 1.2 papunkčio b dalyje nustatyta tvarka yra pagrįstas, o pareiškėjo reikalavimas grąžinti visas nepanaudotas įmokas, neišskaičiuojant administravimo mokesčių, laikytinas nepagrįstu ir yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

[6] Draudiko taikomi administravimo mokesčiai draudimo sutartims, sudaromoms nuo 2013 m. spalio 9 d. nurodyti čia - https://www.ld.lt/sites/default/files/2023-12/AB_lietuvos_draudimas_administravimo_mokesciai_2023_01.pdf

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius Arūnas Raišutis